

Yükseköğretimde Yeni Nesil Öğrenci Odaklılık: Girişimci Öğrenci Yetiştiren Yükseköğretim Kurumu Konsepti ve Sıralaması

Next Generation Student Centricity in Higher Education: The Concept and Ranking of the University that Educates Entrepreneur Students

Nazım Ekren¹ , Hanifi Parlar² , Nazmi Ekren³

¹Istanbul Ticaret Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İktisat Bölümü, İstanbul

²Istanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul

³Marmara Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, İstanbul

Özet

Öğrenciler, kesinlikle israf edilmemesi gereken ulusal beşeri sermaye stoğunun/aktifinin en önemli bileşenidir. Demografik fırsat penceresi konsepti, bilgi ve beceri kazanma/kazandırma işlevinin zamanında yapılması gereğine vurgu yapmaktadır. Öğrenci odaklılık, öğrencinin tercih ve önceliği ile toplumun talep beklentisinin kaliteli farklılık üretecek şekilde örtüştürülmesi olarak ele alınmalıdır. Yükseköğretim kurumları bu örtüştürme sürecinde arayüz fonksiyonu görmektedir. Böyle bir yaklaşım, bireysel yetkinliklerin güçlenmesine, ulusal kapasitelerin ve performansların artırılmasına önemli katkı sağlayacaktır. Girişimcilik, bireyin sahip olduğu, edindiği bilgi ve beceriyle, üstlendiği görev, yetki ve sorumluluklar sürecinde, yeni uygun öneriler, alternatifler içeren fikirler ve uygulamalar üretebilmek farklılığı olarak ele alınmalıdır. Dolayısıyla, yükseköğretimin her alanı (yükseköğretim kurumları, önlisans, lisans ve lisansüstü bölümler ve programlar bazında) bu perspektife uygun şekilde yapılandırılmalıdır. Süreç, öğrencinin öğrenim gördüğü alandaki evrensel veri ve bilgi düzeyi ile uygulama modellerinden haberdar olmasını, alanın felsefesine vakıf olmasını, bireysel yetkinliklerini geliştirecek eğitim-öğretim almasını mümkün kılacak şekilde tasarlanmalıdır. Bu yeni mimaride, yükseköğretim kurumlarının kendine özgü yapıları, karar ve uygulamaları elbette kritik rol ve fonksiyona sahiptir. Bununla beraber yükseköğretim kamu otoritesi, yeni nesil öğrenci odaklılığının, yükseköğretim kurumlarının tümünde, sahip olunan kapasiteler ve uygulama mekanizmaları bazında, öncelikli, stratejik hedef olarak ele alınmasını sağlamalıdır. Yükseköğretim kurumu sıralamalarının, yükseköğretim kamu otoritesi tarafından bu açıdan da yapılmaya başlanması, yapısal değişimin sonuçlarını olumlu yönde etkileyecektir.

Anahtar sözcükler: Girişimci öğrenci, girişimci öğrenci yetiştiren yükseköğretim kurumu, kapasite parametreleri, performans parametreleri, sıralama kriterleri, yeni nesil öğrenci odaklılık.

Abstract

Students are the most important component of national human capital stock/assets that should never be wasted. The concept of demographic window of opportunity underscores the importance of timely acquisition of knowledge and skills. Student-centricity should be considered as matching the preferences and priorities of the students with the demands and expectations of the society in a way that produces a quality distinction. Higher education organizations act as an interface in this matching process. Such an approach will make a significant contribution to strengthening individual competencies, and increasing national capacities and performances. Entrepreneurship should be considered as an individual's making a difference by showing his/her ability to produce innovative ideas and applications by using his/her knowledge and experiences during the process of fulfilling duties and responsibilities, and to offer new solutions and alternatives to problems. Therefore, every field of higher education (university, faculty, and department, institute and program) should be restructured to align with this perspective. The process should be designed to enable the students to be aware of the universal data, knowledge level and application models in the field of study, to learn the philosophy of the field, and to receive the training that will improve their abilities. In this new architecture, higher education organizations' unique structures, decisions and practices have a critical role and function. However, higher education public authorities should ensure that the new generation student-centered approach is handled as a high-priority strategic target in all higher education organizations, in terms of capacities and performances. Ranking universities in this respect will positively affect the results of the structural change as well.

Keywords: Capacity parameters, educating entrepreneur students, entrepreneur student, new generation student, performance parameters, ranking the university.

İletişim / Correspondence:

Doç. Dr. Hanifi Parlar
 Örnektepe Mah. İmrahor Cad.,
 No: 88/2, Beyoğlu, 34445,
 İstanbul
 e-posta: hparlar@ticaret.edu.tr

Yükseköğretim Dergisi / TÜBA Higher Education Research/Review (TÜBA-HER), 12(1), 1–9. © 2022 TÜBA

Geliş tarihi / Received: Aralık / December 24, 2020; Kabul tarihi / Accepted: Temmuz / July 10, 2021

Bu makalenin atfı künyesi / How to cite this article: Ekren, N., Parlar, H., & Ekren, N. (2022). Yükseköğretimde yeni nesil öğrenci odaklılık: Girişimci öğrenci yetiştiren yükseköğretim kurumu konsepti ve sıralaması. *Yükseköğretim Dergisi*, 12(1), 1–9. doi:10.2399/yod.21.846448

ORCID ID: Nazım Ekren 0000-0002-7550-1673; H. Parlar 0000-0002-6313-6955; Nazmi Ekren 0000-0003-3530-9262

Yükseköğretim kurumları, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim ve öğretim hizmetleri sunan, araştırma ve uygulama yapan ve bu alanlarda bilgi ve beceri kazandıran kuruluşlardır. Öğrencinin yükseköğretim kurumu tercihini belirleyen temel faktör, seçtiği alanda evrensel düzeyde ve kalitede veri ve bilgiye sahip olmak, bu veri ve bilgileri derleme yeteneği kazanmaktır. Bunun yanında öğrenci, bu veri ve bilgileri ihtiyaçlarını karşılamak ve/veya sorunlarını çözmek amacıyla değerlendirme, kullanabilme kapasitesine sahip olmayı da isteyecektir. Ayrıca, öğrenci, yükseköğretim sürecinde değer, tutum ve davranış örnekleri görecektir, karakterini şekillendirecektir. Bu nedenle, yükseköğretim, etkinlik, verimlilik ve alternatif maliyet kriterleri çerçevesinde kullanılması gereken zamanın, emeğin ve finansın tahsis edildiği süreçleri içermektedir. Öğrenci odaklılık, bu hususların eşanlı optimizasyonununun işaret etmektedir.

Öğrenci merkezli öğrenme (ÖMÖ) kavramının ilk tartışması 20. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır. Kavram, 1930’larda Dewey’in (1938) ve 1950’lerde bu terimi daha geniş bir eğitim teorisine (Attard, Di Iorio, Geven ve Santa, 2010) dahil eden Rogers’ın (1951) çalışmalarıyla daha da geliştirildi. Genel olarak, ÖMÖ kavramı, öğrencilerin bir aktiviteye katılım yoluyla bilgiyi yapılandırarak öğrendiği sürece atıfta bulunan yapılandırmacı teorinin ilkelerini yansıtıyordu (Attard vd., 2010). ÖMÖ, sadece teorik düzeyde düşünülüp genişletilmedi; sosyo-politik ve bilimsel olarak da etkilendi (Kaput, 2018; Todorovski, Nordal, & Isoski, 2015). Farklı kültürlerden gelen öğrencilerin sayısının artması ve eğitim sistemlerine farklı şekilde maruz kalmasından kaynaklanan üniversite öğrenci topluluklarında artan çeşitlilik, öğrencilerin bağımsız öğrenenler olarak gelişme ihtiyaçlarını daha iyi yansıtmak için pedagojide değişiklik yapılması üzerinde daha fazla baskı oluşturdu (Constantinou, 2020). ÖMÖ, 2009’da Bologna Süreci ile ve 2012’de Bükreş Bakanlar Konferansı sırasında kurumsallaştırıldı ve yükseköğretim kurumlarında daha fazla kabul gördü (Todorovski vd., 2015). Ayrıca, 2015 yılında ÖMÖ resmi olarak Avrupa Yüksek Öğrenim Alanında Kalite Güvencesi Standartları ve Yönergeleri altında bir kalite kriteri olarak kabul edilmiştir ve yükseköğretim kurumlarının artık bu kalite kriterini karşıladığına dair kanıt göstermeleri beklenmektedir (Constantinou, 2020).

Yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim süreçlerinde, kurumun eğitim-öğretim politikasında öğrenci merkezli eğitime önem vermesi beklenmektedir. Öğrenci merkezli öğrenme-öğretme, dersin öğrenme kazanımlarının/çıktılarının gerçekleştirilmesi için öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayan yaklaşımları, yöntem-teknikleri ve öğretim teknolojilerini kullanarak aktif

öğrenme uygulamalarının gerçekleştirilmesidir (Yanpar Yelken, 2020).

Bu tanımlara dayanarak, öğrenciler öğrenmenin merkezindedir ve ilgili tüm taraflar, öğrencilerin etkin yetkinlik ve beceri (yani gelecekteki çalışmalara, girişimlere kariyere vb.) geliştirmelerine ve edinmelerine yardımcı olmak için ortaklaşa çalışır (Klemencic, 2019).

Yükseköğretim sadece, öğrencilere neyin nasıl öğretileceğini değil aynı zamanda öğrencilerin kapasitelerine, yeteneklerine ve ilgilerine göre taleplerinin ve beklentilerinin karşılanmasına da karşılık verebilmelidir. Mezuniyet sonrası dönemde ihtiyaç duyabilecekleri donanıma da sahip olmak, öğrencilere önemli mukayeseli avantaj sağlayacaktır. Bu nedenle, yükseköğretim süreci, tanımlanmış bilgi ve beceri kapasitesine sahip olmayı, katlanılabilir, ödenebilir maliyetle sunma yanında, entelektüel ve duygusal/sosyal performansı artırabilecek alternatif imkân ve fırsatları da içeren bir formata sahip olmalıdır. Kaliteli farklılık üretmeyi önceliklendiren yükseköğretimin öğrenci odaklı çıpası, aşağıdaki üç bileşeni içermeli, ulusal önceliklere ve evrensel perspektife sahip olmalıdır. Öğrenci;

- Ne biliyor, neyi öğrenmek, bilmek istiyor, neyi öğrenmeli, bilmeli?
- Ne tür beceriye sahip, hangi beceriye sahip olmak istiyor, ne tür becerilere sahip olmalı?
- Mukayeseli avantaja nasıl sahip olmalı, nasıl güncellemeli?

Girişimcilik, bireyin sahip olduğu, edindiği bilgi ve beceriyle, üstlendiği görev, yetki ve sorumluluklar sürecinde, yeni uygun öneriler, alternatifler içeren fikirler ve uygulamalar üretebilme farklılığı olarak ele alınmalıdır. Dolayısıyla, yükseköğretimin her alanı (yükseköğretim kurumları, önlisans, lisans ve lisansüstü bölümler ve programlar bazında) bu perspektife uygun şekilde yapılandırılmalıdır. Süreç, öğrencinin öğrenim gördüğü alandaki evrensel veri ve bilgi düzeyi ile uygulama modellerinden haberdar olmasını, alanının felsefesine vakıf olmasını, bireysel yetkinliklerini geliştirecek eğitim-öğretim almasını mümkün kılacak şekilde tasarlanmalıdır.

Fransızca kökenli kelime olan girişimcilik “üstlenmek” anlamına gelmektedir (TDK, 2020). Kelimenin Sanskrit orijini “kendini motive eden” anlamında kullanılmaktadır. “*Entrepreneur*”, “*undertaker*” kelimesiyle eş anlamlıdır. Hayatın amacının farkında olmak, bu amacı üstlenmek, kendini bu çerçevede motive etmek en önemli girişimcilik işlevidir. (Tosunoğlu, 2003). Girişimcilik, zaman içinde iş ve ticaret alanlarında yoğun şekilde kullanılmaya başlanmış olsa da, toplumun her alanı için bu kelime özel anlam taşımaktadır. Sahip olunan imkânların ve kaynakların, doğru ve yararlı kararlar alma ile kararları doğru

ve yararlı şekilde uygulama prensipleri çerçevesinde, kullanımını sağlayana girişimci denilmektedir (Aydınlık, 2015). Öte yandan, girişimci, mevcut ortamı yeni yaklaşımlarla ve yeni organizasyonlarla olumlu yönde ve şekilde değiştiren kişi olarak da tanımlanabilir. İcra edilegelen stratejilerde ve politikalarda, yeniyi ve kaliteli farklılığı araştırmak, yeni olasılıkları düşünmek de girişimciliği ima etmektedir.

Öğrenci odaklılıkla birlikte ele alınması gereken girişimci öğrenci yetiştirme, yükseköğretim kurumunun tercih edileceği bir konu değil, yükseköğretim sisteminin en önemli bileşeni olmalıdır. Bu nedenle, mevcut sistemden, bu konunun merkezde yer aldığı dinamik ekosisteme yönelik değişim ve dönüşüm, elbette kolay olmayacaktır. Bilişim ve iletişim sistemlerindeki gelişmeler, verileri ve bilgileri derleme ve aktarma süreçlerinde önemli katkı sağlayacaktır. Öğrencilik ve girişimcilikle ilgili gerekli özelliklerin kazanılması/kazandırılması ise her öğrenciye özgü özel yaklaşımın, modelin uygulanmasını gerekli kılacaktır.

Öğrenci Odaklılık: Analitik Çerçeve

Yükseköğretim öğrencisi, yükseköğretim kurumu ortamlarında ve mecralarında arz edilen eğitim ve öğretim, araştırma ve uygulama gibi yükseköğretim hizmetlerini talep eden bireydir. Yükseköğretim kurumu da, doğal olarak, öğrencilerine bilgi ve beceri kazandıran, veri ve bilgi derleme ve değerlendirme usul ve esaslarını öğreten, sahip olduğu bilgiyi kullanabilme yetkinliği ile donatarak kritik ve analitik bakış açısı kazandıran kuruluştur. Dolayısıyla, öğrenci odaklılık, yükseköğretim kurumunun varlık nedeni, en önemli görevi ve kurumsal-sosyal sorumluluğudur (Ashenden ve Milligan, 2002; Good Education Group, 2018; O'Leary, 2019).

Yükseköğretim kurumu, hem reel gerçeklik hem de sanal gerçeklik olarak tanımlanan platformların kullanımını mümkün kılan özelliklere sahip olmalıdır. Öğrenciler, bu sayede veri ve bilgi toplamada, ilişki ve iletişim becerileri geliştirmede her iki kanalı da kullanabilme imkânını elde etmiş olacaktır. Böylece, öğrenciler yaşadıkları ve yaşayacakları dönemlerin yapılarını ve özelliklerini bilecek, ihtiyaç duyacakları alanlarda düşünce ve proje üretebilecektir.

Öğrenci odaklılık; yükseköğretim kurumunun en önemli paydaşı olan öğrencilerin sadece standardize edilmiş müfredatını, akademik ağırlıklı memnuniyetlerini ve tatmin düzeyini artırmak olarak ele alınmamalıdır (Entwistle ve Ramsden, 1983; Ginns, Prosser ve Barrie, 2007; Korkmaz, 2007; Lea, Stephenson ve Tory, 2003; Lizzio, Wilson ve Simons, 2002; MEB, 2007; Prosser ve Barrie, 2003; Trigwell ve Prosser, 1991). Bu, yükseköğretim kalite güvence sistemlerinin ilgi

alanlarına giren önemli bir konudur. Bununla beraber, yükseköğretimin felsefesinin oluşturulması ve buna ilişkin güvence sistemlerinin kurulması, birlikte tasarlanması gereken kritik konuma sahiptir. Bu felsefi arka plan, yükseköğretim sisteminin hangi değerlerinin, hangi özelliklerinin, hangi birimlerinin, hangi tehditlerden, hangi araçlarla korunması gerektiğine ışık tutmaktadır. Sürdürülebilir "Ulusal Yükseköğretim Güvenlik ve Savunma Sistemi" kurma ve uygulama, bu nedenle, yükseköğretim kamu otoritesinin ana görevleri arasında yer almalıdır. Ulusal güvenliğin ana bileşenlerinden olan, bireysel yetkinliğin elde edildiği ve kazanıldığı en önemli süreçlerden, mecralardan birinin de yükseköğretim olması, söz konusu görevin önemine işaret etmektedir.

Öğrenciler, kesinlikle israf edilmemesi gereken ulusal beşeri sermaye stokunun/aktifinin en önemli bileşenidir. Demografik fırsat penceresi konsepti, bilgi ve beceri kazanma işlevinin zamanında yapılması gereğine vurgu yapmaktadır. Öğrenci odaklılık, öğrencinin tercih ve önceliği ile toplumun talep beklentisinin kaliteli farklılık üretecek şekilde örtüştürülmesi olarak ele alınmalıdır. Yükseköğretim kurumları bu örtüştürme sürecinde arayüz fonksiyonu görmektedir. Böyle bir yaklaşım, bireysel yetkinliklerin güçlenmesine, dolayısıyla, her alanda ulusal kapasitelerin ve performansların artırılmasına önemli katkı sağlayacaktır.

Öğrenci odaklılık, ilk aşamada, öğrencinin talep ettiği yükseköğretim hizmetiyle ilgili beklentisini tanımlamaya işaret etmektedir. Daha sonraki aşamada, öğrencinin bu talebi ile ilgili olarak yapması gerekenlere, entelektüel ve duygusal/sosyal kapasitesini nasıl artırabileceğine vurgu yapmaktadır. Ayrıca, periyodik olarak, bilgi ve beceri kapasitesine ve performansına yönelik ölçme ve değerlendirme işleminin yapılması da öğrenci odaklılığının önemli diğer bir boyutudur. Bunun yanında, ölçümü ve değerlendirmesi yapılacak alanların öğreticilerinin ve eğitimcilerinin donanımlarının güncellenmesini sağlayan eğitimcilerin eğitimi de öğrenci odaklılığın diğer önemli bir bileşenidir.

Entellektüel kapasite, öğrenciden sergilemesi beklenen bilimsel ve akademik performans için sahip olması gereken bilgi ve beceri donanımına işaret etmektedir. Duygusal/sosyal kapasite ise, spor, müzik, sanat, sosyal ve kültürel faaliyetler, sorumluluk projeleri gibi beden ve duygusal kalitesini olumlu yönde etkileyen, kişilik kazandıran serbest zaman değerlendirme etkinliklerine vurgu yapmaktadır. Bu nedenle, öğrenci odaklılık, söz konusu alanlarla ilgili olarak, yükseköğretim kurumunun sahip olması gereken imkân ve kaynaklarının düzey ve kalitesinin (kapasitesinin), bunları kullanma sürecininin sonuçlarının (performansının) önemine dikkat çekmektedir.

Öğrenci odaklılık, sürdürülebilir mukayeseli kaliteli farklılık avantajının elde edilmesi ve korunmasıyla ilgili yükseköğretim bilgi ve beceri ile ilişki ve iletişim yeteneği kazandırma rol ve fonksiyonu ile ilgilidir. Öğrenci, mezun olduktan sonra bu kazanımlarını kullanarak, bireysel ve toplumsal faaliyetlerde doğru işleri yapmaya, işleri doğru yapmaya ve bu konularla ilgili doğru tercihler yapmaya özen gösterecektir. Bu nedenle, yükseköğretim kurumlarının felsefesinin ve modelinin bu çerçevede olması, fiili ve potansiyel yetenek rezervinin/havuzunun israf edilmesini engelleyeci ortam oluşturacaktır.

İş ve toplum hayatında gerekli bilgi ve beceriler farklılaşmakta, uzmanca düşünce ve karmaşık iletişim ile iyi fikirleri etkin şekilde iletme becerileri ön plâna çıkmaktadır. Bu bağlamda öğrenci odaklılık da yükseköğretim kurumunun öğrenciye bu tür yetkinlikler kazandırmaya odaklanması gereğine işaret etmektedir. Mezuniyet sonrasında, ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri ve yetkinliklerle donatmak, öğrenci odaklı yaklaşımın özüdür (Parlar, 2020).

Girişimci Öğrenci Yetiştiren Yükseköğretim Kurumu: Tanımı ve Sıralama Sistematiği

Son yıllarda toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından; farklı kriterler ve kriter ağırlıkları kullanılarak evrensel, bölgesel ve ulusal düzeyde çok yönlü olarak sıralamalar yapılmaktadır. Sıralama sistemlerinde açık ve güvenilir kaynaklardan elde edilen verilerin kullanılması bu sistemlerin objektifliğini artırmaktadır. Evrensel, bölgesel ve ulusal olarak en çok ilgi duyulan, en prestijli ve en bilinen olan sıralamaların ismi ve hangi kurumlar tarafından yapıldıkları aşağıda yer almaktadır:

- Academic Ranking of World Universities – Şanghay Jiao Tong Üniversitesi tarafından yapılır (Şanghay Ranking, 2020).
- CWTS Leiden Ranking – Leiden Üniversitesindeki Centre for Science and Technology Studies (CWTS) grubu tarafından yapılır (CWTS Leiden Ranking, 2020).
- Global University Ranking – Rusya Akademik Topluluğu tarafından yapılır (Global University Ranking, 2020).
- Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities – Higher Education Evaluation and Accreditation Council of Taiwan tarafından yapılır (NTU Rankings, 2020).
- QS Dünya Üniversite Sıralamaları – Quacquarelli Symonds (QS) tarafından yapılır (QS World University Rankings, 2020).

- Times Higher Education World University Rankings – Times Higher Education (THE) tarafından yapılır (THE, 2020).
- THE-QS Dünya Üniversite Sıralamaları – THE ve QS'in ortak çalışmalarının ürünüdür (THE- QS World University Rankings, 2020).
- University Ranking by Academic Performance – ODTÜ tarafından yapılır (URAP, 2020).
- Webometrics Dünya Üniversite Sıralamaları – Cybermetrics Lab tarafından yapılır (Webometrics, 2020).

Bu kurumların kullandığı kriterler ve sıraladıkları üniversite sayıları birbirinden farklı olmasına rağmen, sıralama sistemlerinde genellikle şu kriterleri kullanılmaktadır: Üniversitelerin bilimsel makale ve atıf sayıları, üniversitelerin Nobel alan veya en fazla atıf alanlar listesine giren bilim adamlarının sayısı, üniversitelerin yayın başına aldığı atıf sayısı, üniversitelerin yayınlarının yüzde kaçının dünyada en çok atıf alanlar listesine girdiği, her üniversite hakkında bilim adamlarının, iş adamlarının ve mezunlarının görüşleri, üniversitelerin Ar-Ge harcamaları, üniversitelerin yabancı hoca ve öğrenci oranı, doktora öğrenci oranı, üniversitelerin web sayfalarının performansı. Öte yandan en iyi üniversite olarak her sıralama sistemi kendi listesinde en yüksek puan alanı ilan etmektedir.

Türkiye’de üniversitelerin girişimcilik ve yenilikçilik performanslarına göre sıralandığı “Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi” Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 2012 yılından başlayarak hazırlanmıştır (TÜBİTAK, 2020). Endeks üniversitelerin girişimcilik ve yenilikçilik performansları dikkate alınarak, Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Yetkinliği Boyutu, Fikri Mülkiyet Havuzu Boyutu, İş Birliği ve Etkileşim Boyutu, Ekonomik Katkı ve Ticarileşme Boyutu ve Girişimcilik ve Yenilikçilik Kültürü olmak üzere 5 boyuttan ve 23 göstergeden oluşturulmuştur. Göstergeler kapsamında veriler TÜBİTAK, YÖK, Üniversiteler, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TPE, Kalkınma Bakanlığı, KOSGEB, TTGV, TÜBA ve Üniversiteler tarafından sağlanmaktadır (TÜBİTAK, 2021). Bu boyut ve göstergeler TÜBİTAK tarafından zaman zaman güncellenmektedir.

Evrensel, bölgesel ve ulusal düzeyde birçok kurum tarafından birçok farklı sistem kullanılarak farklı üniversite sıralamaları yapılmaktadır. Bu sıralamaların her birinin birbirine göre avantaj ve dezavantajları mevcuttur. Genel olarak üniversite sıralamalarının taşınması gereken prensipler; 2006 yılında Berlin’de tartışılan ve Uluslararası Derecelendirme Uzmanlar Grubu (International Ranking Expert Group, IREG) tarafından yayınlanan ve amacı sıralama sistemlerinde kalite-

nin korunması olan “Berlin Prensiplerinde” açıklanmıştır (IREG, 2006). Bu prensipler, yükseköğretim toplumuyla paylaşılmıştır. Berlin Prensipleri 16 maddeden oluşmakta ve bu maddeler; (i) sıralamanın amaçları ve hedefleri, (ii) göstergelerin tasarımı ve ağırlıklandırılması, (iii) verilerin toplanması ve işlenmesi, (iv) sıralama sonuçlarının sunumu olmak üzere dört temel boyutta toplanmıştır. Berlin Prensipleri spesifik önerilerden ziyade genel kurallar ortaya koyarken dört temel boyutunun yanında, bu ilkelerde ele alınan beş temel başlık tanımlamak mümkündür: (i) açıklık, (ii) şeffaflık, (iii) tamlık, (iv) uygunluk, (v) meşruluk (Hägg ve Wedlin, 2013).

Yükseköğretim kurumları, yükseköğretim işlerini, işlemlerini ve faaliyetlerini icra sürecinde birçok paydaşın talep ve beklentilerini, tercih ve önceliklerini karşılamaktadır. Bunların bir kısmı, yükseköğretim kamu otoritelerinin iletilmesini istedikleri veri ve bilgileri içermektedir. Bir kısmı da, yükseköğretim kurumlarının kapasite ve performanslarını ölçen ve yayınlayan, ulusal ve/veya küresel kurum ve kuruluşların derledikleri ve/veya istedikleri veri ve bilgilerle ilgilidir.^[1] Talep edilen ve/veya derlenen veri bilgileri, yükseköğretim kurumlarının sahip olduğu imkân ve kaynaklarla (finansal, beşeri, fiziksel, mekânsal vb.) bilimsel ve akademik ürünlerinin ve hizmetlerinin yapısını ve özelliğini değerlendirmeye yöneliktir.

Yükseköğretim sisteminin en önemli girdisi ve çıktısı öğrencilerdir. Öğrenim süresi boyunca öğrencinin bilgi ve beceri düzeyinde oluşturulması gereken kaliteli farklılığa vurgu yapan öğrenci odaklılık, sistemin ana işlevidir. Sistemin temel performans göstergesi ise, mezun olan, gerekli bilgilere ve becerilere sahip yararlı sonuçlar üretecek öğrencilerdir. Diğer bir ifadeyle, eğitim-öğretim gördüğü, araştırma ve uygulama yaptığı alanın girişimcileri olan/olacak öğrencilerdir.

Bu konulara ilişkin veri ve bilgileri izlemeyi, derlemeyi ve değerlendirmeyi yükseköğretim kamu otoritesi yapmalıdır. Yükseköğretim kamu otoritesinin kendi bünyesinde bu işlerin ve işlemlerin planlaması, uygulanması, kontrolü ve gerektiğinde önlem alınması işlevlerini üstlenecek “Bilgi ve Beceri Ajansı” kurması özel önem taşımaktadır. Ajansın ana görevi, ulusal düzeyde ihtiyaç duyulan bilgi ve beceri, girişimcilik alanlarını belirleme ve güncelleme, bunların kazandırılması için yükseköğretim kurumlarının sahip olması gereken yapısını ve ilişkiler sistemini tanımlama olmalıdır. Parametrelerin ne anlama geldiği, ölçümünün nasıl yapılacağı standart hale getirilmeli ve yükseköğretim kurumlarına gönderilmelidir. Öğrenci odaklılık ve girişimci öğrenci yetiştirme konusu aşı-

ğdaki alanlarda ve ölçeklerde ölçülmeli ve değerlendirilmelidir:

- Yükseköğretim kurumu
- Önlisans ve lisans bölümleri, lisansüstü programlar
- Öğrencinin yer alabileceği merkezler, ofisler, topluluklar, organizasyonlar vb. birimler

Girişimci öğrenci yetiştiren (öğrencilere girişimcilik için gerekli bilgi ve beceri, entelektüel ve duygusal/sosyal donanım kazandıran) yükseköğretim kurumunun iki önemli özelliği bulunmalıdır:

- Girişimci öğrenci yetiştirme ile öğrenci odaklılığa ilişkin kapasitesi, mekanizmaları olmalıdır.
- Bunları kullanma şeklini yansıtan gösterge olarak performansı iyi olmalıdır.

■ Tablo 1 ve 2; bu konulara ilişkin izlenmesi, derlenmesi ve değerlendirilmesi gereken parametreleri göstermektedir. Taslak olarak oluşturulan parametrelerin ağırlık oranları, yükseköğretim kurumunun kapasite ve performansını değerlendirmek için kullanılmalıdır. Seçilen parametreler ve ağırlıkları, belirli dönemlerde, gerekiyorsa güncellenebilir. Bu işlem, öğrenci odaklılık ve girişimci öğrenci konseptinde ortaya çıkan ulusal ve küresel gelişmelere göre yapılmalıdır.

Kapasite parametreleri (■ Tablo 1), yükseköğretim kurumunun öğrenci odaklılık ve girişimci öğrenci yetiştirme konusundaki imkân ve kaynaklarının görünümünü göstermektedir. Tablo, yükseköğretim kurumunun girişimci öğrenci yetiştirme konusunda iç ve dış paydaşlarla iş birliğinin altyapısını da yansıtmaktadır. Diğer bir ifadeyle, parametreler kapasite konusunda, yükseköğretim kurumunun kurumsallaşma düzeyine ve derecesine işaret etmektedir.

Performans parametreleri (■ Tablo 2) ise, yükseköğretim kurumunun öğrenci odaklılık ve girişimci öğrenci yetiştirme konusundaki imkân ve kaynaklarını gerektiği şekilde kullanıp kullanmadığını göstermektedir. Bunlar yükseköğretim kurumunun iç ve dış paydaşlarla iş birliğinin ve iletişiminin koordinasyon ve yönetim sürecini de yansıtmaktadır. Diğer bir ifadeyle, performans, yükseköğretim kurumunun karar alma ve uygulama işlevinin sonuçlarına işaret etmektedir. Performans değerlendirmede, ayrıca mezun öğrencilerin iş bulma ve/veya iş kurma oranı da, bu tür veri ve bilgi toplayan kuruluşlar ile mezunlar derneğinden derlenerek, dikkate alınmalıdır.

Farklı kesimlerin, paydaşların talep ve beklentilerini, tercih ve önceliklerini dikkate alan, farklı kriterleri kullanan küresel,

[1] Veri ve istatistik bilgileri TÜBİTAK, URAP, QS ve diğerleri, Üniversite Memnuniyet Araştırması, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi, YÖK ve YÖKAK vb. tarafından düzenli olarak üniversitelerden istenmekte veya oluşturulmaktadır.

Tablo 1. Öğrenci odaklı ve girişimci öğrenci yetiştiren yükseköğretim kurumunun kapasite parametreleri.

Yükseköğretim kurumunun kapasitesi	Ağırlık oranı
Bölmelerde alana özgü girişimcilikle/beceriyle ilgili teorik ve uygulama içeren dersler	5.0
Fakültelerde ve enstitülerde alanlara özgü tatbikat ofisleri	10.0
Amacına uygun faaliyette bulunan uygulama-araştırma merkezleri	5.0
Amacına uygun faaliyette bulunan sürekli eğitim merkezi	5.0
Amacına uygun faaliyette bulunan teknoloji transfer ofisleri	7.5
Amacına uygun faaliyette bulunan sosyopark merkezleri	5.0
Amacına uygun faaliyette bulunan teknopark ofisleri	7.5
Proje ve düşünceleri destekleyen faal olan kurumsal ve finansal yapı	10.0
Amacına uygun faaliyette bulunan öğrenci toplulukları	10.0
Amacına uygun kurumsallaştırılmış girişimci/beceri koçluğu anlaşmaları	10.0
Amacına uygun iş dünyası kuruluşlarıyla, STK'larla yapılmış iş birliği protokolleri	10.0
Ölçme ve değerlendirme sistemi veya mekanizması	5.0
Eğiticilerin eğitim sistemi veya mekanizması	5.0
Mezuniyet sonrası öğrencilerle ilişkiler sistemi veya mekanizması (mezunlar derneği)	5.0
	100.0

Değerlendirme: Yükseköğretim kurumlarından derlenecek veri ve bilgilerin formatı, yükseköğretim kamu otoritesi tarafından belirlenecek, puanlama ve sıralama yükseköğretim kamu otoritesinde bulunan ilgili diğer veri ve bilgilerle birlikte hesaplanacaktır.

bölgesel ve ulusal düzeyde birçok yükseköğretim kurumu endeksi, sıralaması yapılmaktadır. Söz konusu sıralamalar, büyük oranda, araştırmaları, projeleri ve yayınları dikkate almaktadır. Endeksler veya sıralamalar, yükseköğretim kurumlarının yük-

seköğretime bakışını, yaklaşımını yansıtmaktadır. Hangi endekte hangi sıralamanın amaçlandığı, yükseköğretim kurumunun kendine özgü odağına ve hedef kümesine işaret etmektedir. Böyle bir bakış, yükseköğretim kurumlarının olması gere-

Tablo 2. Girişimci öğrenci yetiştiren yükseköğretim kurumunun performans parametreleri.

Yükseköğretim kurumunun performansı	Puanı
Ölçme ve değerlendirmesi yapılan ders, beceri ve uygulama sayısı	7.5
Staj/iş yeri eğitimi zorunluluğu olan bölüm sayısı	5.0
Tatbikat ofislerinin öğrenciler tarafından gün/hafta kullanım sayısı	10.0
Uygulama-araştırma merkezlerinin faaliyetlerinde yer alan öğrenci sayısı	5.0
Teknoloji transfer ofisleri faaliyetlerinde yer alan öğrenci sayısı	5.0
Sosyopark merkezlerinin faaliyetlerinde yer alan öğrenci sayısı	5.0
Teknopark ofislerinin faaliyetlerinde yer alan öğrenci sayısı	5.0
Destekten yararlanan öğrenci sayısı	7.5
Faaliyetlere katılan öğrenci sayısı	7.5
Koçluk hizmeti alan öğrenci sayısı	10.0
Protokol kapsamında faaliyetlere katılan öğrenci sayısı	7.5
Sertifika alan öğrenci sayısı	10.0
Eğiticilerin eğitim programına katılan öğretim üyesi sayısı	7.5
İş bulan ve/veya iş kuran öğrenci sayısı	7.5
	100.0

Değerlendirme: Yükseköğretim kurumlarından derlenecek veri ve bilgilerin formatı, yükseköğretim kamu otoritesi tarafından belirlenecek, puanlama ve sıralama yükseköğretim kamu otoritesinde bulunan ilgili diğer veri ve bilgilerle birlikte hesaplanacaktır.

ken işlevlerini gündeme getiren tartışmalara ortam hazırlamaktadır. İlgili literatürde, sistemin çelişkilerini, sıralama sistemlerine yönelik eleştirileri içeren yayınlar giderek artmaktadır. Üniversite sıralama sistemleri yükseköğretim kurumlarının yapısında, yükseköğretim kurumlarına girecek öğrencilerin seçim yapmalarında ve kamuoyunda oluşturduğu etkiler açısından yükseköğretim çalışmalarında yer bulmaya başlamıştır (Karadağ ve Belenkuyu, 2020).

Girişimci öğrenci yetiştiren yükseköğretim kurumu endeksinin veya sıralamasının amacı, ilk aşamada öğrenci odaklılık ve dolayısıyla girişimci öğrenci yetiştirme konseptini yükseköğretim sisteminde temel parametrelerden biri haline getirmektir. İkinci aşamada, bunu etkileyen ölçülebilir objektif kriterleri belirlemektir. Son aşama ise, çok kriterli karar verme yöntemlerini kullanarak Türkiye’de faaliyet gösteren yükseköğretim kurumlarının bu çerçeveye göre sıralamasını yapmaktır. Bu konsept ve endeks/sıralama, yükseköğretim anlayışına yeni bir perspektif ve açılım kazandıracaktır.

Öğrenci odaklı olmanın ve girişimci öğrenci yetiştirmenin temel amacı, her öğrenciyi farklı kılan özelliğini keşfetmek, bu özelliğini kendisi ve toplum için faydalı şekilde nasıl kullanabileceğinin farkındalığını sağlamak, bu çerçevede gerekli bilgi ve beceri kazandırmak, entelektüel ve duygusal/sosyal zekâ seviyesini yükseltmektir. Öğrenci odaklı olmanın ve girişimci öğrenci yetiştirmenin temel aracı ise, yükseköğretim sistemidir. Bu nedenle, yükseköğretim kamu otoritesi yeni nesil öğrenci odaklılığı girişimci öğrenci yetiştiren yükseköğretim kurumu konseptiyle birlikte ele almalı, buna uygun derecelendirme/sıralama sistemi oluşturmalıdır.

Sonuç

Öğrenci odaklılık ve girişimcilik, küreselleşmiş bir konsept olsa da, anlamı ve ele alınış biçimi, ulusal yükseköğretim otoritelerinin tercih ve öncelikleri ile, en önemli paydaş olan öğrencilerin talep ve beklentilerinin ilişkilendirilme sürecine işaret etmektedir. Toplumların ve ülkelerin sürdürülebilir refah ve mutluluğu, bireylerin yetkinliğine, şirketlerin rekabet gücüne ve kamu otoritesinin bunlara yönelik yaklaşımına bağlı olagelmıştır. Bu bağlamda, yükseköğretim özel bir konuma sahiptir.

Öğrenci odaklılığı ve girişimci öğrenci yetiştirmeyi önceliklendiren yükseköğretim yaklaşımı ve felsefesi, aşağıdaki hususları içermelidir:

- Öğrencilere evrensel düzeyde bilgi ve beceri, yetkinlik kazandıracak sürdürülebilir kapasite ve performansla sahip olmak
- Bilgi ve beceri, yetkinlik düzeylerinin hangi seviyede ve içerikte öğrencilere aktarılabilirdiğini takip etmek amacıyla, uygun ölçme ve değerlendirme sistemine sahip olmak

- Bilgi ve beceri, yetkinlikleri öğrencilere aktaracak ve kazandıracak öğretim üyelerinin katılacağı eğitimcilerin eğitim programına sahip olmak

Girişimci öğrenci yetiştirme ve öğrenci odaklılığa dayalı kaliteli farklılık üretmeyi hedefleyen yükseköğretim kurumunun yapısı ve ilişkiler sistemi de bu alanlara yönelik mekanizmalarına sahip olmalıdır. Doğal olarak, yükseköğretim kurumları endeksleri/sıralamaları da bu değişkenleri içermelidir. Önerilen yükseköğretim kurumu konsepti ve endeksi/sıralaması söz konusu hususların tümüyle ilgilidir.

Endeks bileşenleri ve sıralama kriterleri, öğrencilerin bilimsel ve akademik araştırma ve uygulama, iş birliği ve iletişim bilgi ve becerisini oluşturulması ve geliştirilmesiyle ilgilidir. Bu nedenle, öneri, herhangi bir ayırım yapmadan, öğrencisi olan her yükseköğretim kurumuna uygulanabilecek özelliğe sahiptir. Tüm yükseköğretim kurumlarında, öğrenci odaklılık bakış açısı konusunda, ortak payda oluşturulacak, alan ayırımı yapılmadan girişimci öğrenci yetiştirme anlayışı yaygınlaşacaktır.

Geliştirilen bu sistem, üniversiteleri iyiler ve kötüler şeklinde ayırmayı hedeflememektedir. Amaç, üniversitelerin belirlenen kriterlere göre gelişmeye açık yanlarını fark etmelerine yardımcı olmaktır. Türkiye’de Girişimci Öğrenci Yetiştiren Üniversiteler Sıralaması için geliştirilen bu sistem her üniversitenin kendi konumu hakkında bilgi sahibi olmasına yardımcı olacaktır. Kalkınmaya sağladıkları katkılarla ilgili olarak eksiklerini görüp kendilerini geliştirmelerini sağlayacaktır. Diğer sıralama sistemlerinde olduğu gibi bu sistemin de eleştiriye açık yönleri olabilir. Bu nedenle gelecek önerilere göre düzenlemeler yapılarak sistem sürekli geliştirilecektir.

Bu yeni mimaride, yükseköğretim kurumlarının kendine özgü yapıları, karar ve uygulamaları elbette kritik rol ve fonksiyona sahiptir. Bununla beraber, yükseköğretim kamu otoriteleri, yeni nesil öğrenci odaklılığı yükseköğretim kurumlarının tümünde hem sahip olunan kapasiteler hem de uygulama mekanizmaları bazında, öncelikli, stratejik hedef olarak ele alınmasını sağlamalıdır. Yükseköğretim kurumu sıralamalarının, üst otoriteler tarafından bu açıdan da yapılmaya başlanması, önerilen yapısal değişimin sonuçlarını olumlu yönde etkileyecektir.

Yazar Katkıları / Author Contributions: NE: Fikir, tasarım, danışmanlık/denetleme, bulguların yorumlanması, makalenin yazılması; HP: Tasarım, danışmanlık/denetleme, veri toplanması, kaynak taraması, makalenin yazılması; NE: Tasarım, veri analizi, bulguların yorumlanması, eleştirel inceleme. / NE: *Project idea, conceiving and designing the study, study monitoring, interpreting the results, writing the manuscript*; HP: *Conceiving and designing the study, study monitoring, data collection, literature search, writing the manuscript*; NE: *Conceiving and designing the study, data analysis, interpreting the results, critical reading and final check of the manuscript*.

Fon Desteği / Funding: Bu çalışma herhangi bir resmi, ticari ya da kar amacı gütmeyen organizasyondan fon desteği almamıştır. / *This work did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.*

Etik Standartlara Uygunluk / Compliance with Ethical Standards: Yazarlar bu makalede araştırma ve yayın etiğine bağlı kalındığını, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na ve fikir ve sanat eserleri için geçerli telif hakları düzenlemelerine uyulduğunu ve herhangi bir çıkar çakışması bulunmadığını belirtmiştir. / *The authors stated that the standards regarding research and publication ethics, the Personal Data Protection Law and the copyright regulations applicable to intellectual and artistic works are complied with and there is no conflict of interest.*

Kaynaklar

- Ashenden, D., & Milligan, S. (2002). *The good universities guide* (2002 ed.). Melbourne: Hobsons.
- Attard, A., Di Iorio, E., Geven, K., & Santa, R. (2010). *Student-centred learning: Toolkit for students, staff and higher education institutions*. European Students' Union (NJ1). Erişim adresi <https://files.eric.ed.gov/full-text/ED539501.pdf> (19 Haziran 2021).
- Aydınlık, A. Ü. (2015). *Girişimcilik*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi AUZEF Yayınları. Erişim adresi http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/isletme_au/girisimcilik.pdf (12.04.2020)
- Constantinou, C. S. (2020). A reflexive goal framework for achieving student-centered learning in European higher education: From class learning to community engagement. *Societies*, 10(4), 75.
- CWTS Leiden Ranking (2020). *CWTS Leiden Ranking 2020*. Leiden University. Erişim adresi <https://www.leidenranking.com/> (2 Mart 2020).
- Dewey, J. (1938). *Experience and education*. Macmillan: New York, NY, SUA.
- Entwistle, N. J., & Ramsden, P. (1983). *Understanding student learning*. London: Croom Helm.
- Ginns, P., Prosser, M., & Barrie, S. (2007). Students' perceptions of teaching quality in higher education: The perspective of currently enrolled students. *Studies in Higher Education*, 32(5), 603–615.
- Global University Ranking (2020). *Universities in Russia*. Rusya Akademik Topluluğu. Erişim adresi <https://www.4icu.org/ru/> (02.03.2020).
- Good Education Group (2018). *The good universities guide 2019*. Melbourne: Good Education Group Pty, Limited.
- Hägg, I., & Wedlin, L. (2013). Standards for quality? A critical appraisal of the Berlin Principles for international rankings of universities. *Quality in Higher Education*, 19(3), 326–342.
- IREG (2006). *Berlin principles on ranking of higher education institutions*. Erişim adresi <https://ireg-observatory.org/en/about-us/> (2 Mart 2020).
- Kaput, K. (2018). *Evidence for student-centered learning*. St. Paul, MN: Education Evolving. Erişim adresi <https://files.eric.ed.gov/full-text/ED581111.pdf> (19 Haziran 2021).
- Karadağ, E., & Belenkuyu, C. (2020). Kalitenin standardını belirlemek: Türk üniversite sıralama sistemlerinin Berlin prensiplerine göre incelenmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(3), 260–268.
- Klemencic, M. (2019). *Successful design of student centered learning and instruction (SCLI) ecosystem in the European Higher Education Area. A keynote at the XX Anniversary of the Bologna Process*. Erişim adresi http://bolognaprocess2019.it/wp-content/uploads/2019/07/02-keynote_Klemencic.pdf (19 Haziran 2021)
- Korkmaz, İ. (2007). Öğrenci merkezli ders uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 393–402.
- Lea, S. J., Stephenson, D., & Tory, J. (2003). Higher education students' attitudes to student-centred learning: Beyond 'Educational Bulimia?' *Studies in Higher Education*, 28(3), 321–334.
- Lizzio, A., Wilson, K., & Simons, R. (2002). University students' perceptions of the learning environment and academic outcomes: Implications for theory and practice. *Studies in Higher Education*, 27(1), 27–51.
- MEB (2007). *Öğrenci merkezli eğitim uygulama modeli*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- NTU Rankings (2020). *Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities*. Higher Education Evaluation and Accreditation Council of Taiwan. Erişim adresi <http://nturanking.csti.tw/> (02.03.2020).
- O'Leary, J. (Ed.). (2019). *Times Good University Guide 2020. Where to go and what to study*. London: Harper Collins Publishers.
- Parlar, H. (2020). *Tüm yönleriyle okul geliştirme* (3. basım). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Prosser, M., & Barrie, S. (2003). Using a student-focussed learning perspective to strategically align academic development with institutional quality assurance. In R. Blackwell, R., & P. Blackmore, P. (Eds.), *Towards strategic staff development in higher education*. Buckingham: Open University Press.
- QS World University Rankings (2020). *Quacquarelli Symonds (QS)*. Erişim adresi <https://www.qs.com/rankings/> (2 Mart 2020).
- Rogers, C. (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implications and theory*. London: Constable.
- Şanghai Ranking (2020). *Academic Ranking of World Universities*. Şanghai Jiao Tong University. Erişim adresi <http://www.shanghairanking.com/index.html> (2 Mart 2020).
- TDK (2020). *Türk dil kurumu sözlüğü*. Erişim adresi <https://sozluk.gov.tr/> (13.02.2020).
- THE (2020). *World University Rankings*. Times Higher Education. Erişim adresi <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings> (2 Mart 2020).
- THE-QS World University Rankings (2020). *Times Higher Education ve Quacquarelli Symonds (QS)*. Erişim adresi https://tr.wikipedia.org/wiki/THE%E2%80%93QS_D%C3%BCnya_%C3%9Cniversite_S%C4%B1ralamalar%C4%B1 (2 Mart 2020).
- Todorovski, B., Nordal, E., & Isoski, T. (2015). *Overview on student-centred learning in higher education in Europe: Research study*. Brussels: European Student Union.
- Tosunoğlu, B. T. (2003). *Girişimcilik ve Türkiye'nin ekonomik gelişim sürecinde girişimciliğin yeri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Trigwell, K., & Prosser, M. (1991). Improving the quality of student learning: The influence of learning context and student approaches

- to learning on learning outcomes. *Higher Education*, 22(3), 251–266.
- TÜBİTAK (2020). *Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi*. Erişim adresi https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/289/gyue_ilk50.pdf (2 Mart 2020).
- TÜBİTAK (2021). *Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi Gösterge Seti*. Erişim adresi https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/gyue_gosterge_seti_1.pdf (27 Haziran 2021).
- URAP (2020). *University Ranking by Academic Performance*. ODTÜ. Erişim adresi <https://www.urapcenter.org/> (02 Mart 2020).
- Webometrics (2020). *Ranking web of universities*. Cybermetrics Lab. Erişim adresi <http://www.webometrics.info/en> (02 Mart 2020).
- Yanpar Yelken. T. (2020). *Öğrenci merkezli öğrenme-öğretme ile ölçme ve değerlendirme*. Ankara: YÖKAK. Erişim tarihi <https://portal.yok.gov.tr/makale/ogrenci-merkezli-ogretim-olcme-ve-degerlendirme/> (20 Haziran 2021).

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) Lisansı standartlarında; kaynak olarak gösterilmesi koşuluyla, ticari kullanım amacı ve içerik değişikliği dışında kalan tüm kullanım (çevrimiçi bağlantı verme, kopyalama, baskı alma, herhangi bir fiziksel ortamda çoğaltma ve dağıtma vb.) haklarıyla açık erişim olarak yayımlanmaktadır. / *This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) License, which permits non-commercial reuse, distribution and reproduction in any medium, without any changing, provided the original work is properly cited.*

Yayıncı Notu: Yayıncı kuruluş olarak Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) bu makalede ortaya konan görüşlere katılmak zorunda değildir; olası ticari ürün, marka ya da kuruluşlarla ilgili ifadelerin içerikte bulunması yayıncının onayladığı ve güvence verdiği anlamına gelmez. Yayıncının bilimsel ve yasal sorumlulukları yazar(lar)ına aittir. TÜBA, yayınlanan haritalar ve yazarların kurumsal bağlantıları ile ilgili yargı yetkisine ilişkin iddialar konusunda tarafsızdır. / **Publisher's Note:** *The content of this publication does not necessarily reflect the views or policies of the publisher, nor does any mention of trade names, commercial products, or organizations imply endorsement by the Turkish Academy of Sciences (TÜBA). Scientific and legal responsibilities of published manuscript belong to their author(s). TÜBA remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.*